

Regiobijeenkomst Zeeland 14-01-2010

Impressie regiobijeenkomst Zeeland

Op 14 januari kwamen vertegenwoordigers van regio, rijk en de betrokken partners uit de regio bijeen om met elkaar te spreken over bevolkingsdaling. De verschillende invalshoeken en rollen die partijen hebben en de vormen van steun die het rijk kan bieden kwamen aan bod. Partijen wisselden meningen en wensen mbt regionale experimenten uit. Het doel was dat de partijen na deze uitwisselden meningen beter inzicht hebben in de mogelijkheden tot samenwerking en dat regionale partners beter kunnen bepalen welke experimenten ze willen indienen bij het rijk op welke onderdelen de experimentvoorstellen aangescherpt kunnen worden.

Hierna wordt een korte impressie gegeven van:

1. De aandachtspunten van het rijk en de provincie en de mogelijke vormen van rijkssteun en kansen die men in de discussie formuleerde
2. Verdiepend gesprek over de experimentvoorstellen en de suggesties die de deelnemers aan de indieners van de experimenten meegeven
3. Algemene tips, suggesties en opmerkingen
4. Het processchema voor het vervolg
5. De deelnemerslijst

Accenten van WWI bij bevolkingsdaling

Wonen en Leefbaarheid...

De “bril van WWI bij” experimenten bevolkingsdaling

- Wonen en leefbaarheid
- Leegstand, segregatie en verloedering voorkomen.
- Krimpgebieden moeten niet met elkaar concurreren maar van elkaar leren.
- Ervaringen met experimenten dienen als input voor het beleid in de nieuwe kabinetsperiode.

Mogelijke vormen van steun

- Financieel (31 mln voor experiment met betrekking op wonen)
- Bestuurlijke aandacht (trio's vb -> ambassadeur voor thematiek)
- Meedenken/expertise

KANSEN WONEN

- Berusting vs aantrekkelijk woongebied
  - Gevaar voor onderschatting
  - Verwachtingen andere kijk
  - Concurrentie
  - Redenen voor vestiging
    - Werk/onderwijs
    - Diversiteit arbeidsmarkt
    - Voorzieningen
  - Bewustwording proces van lange adem: bewoners, bestuurders en ambtenaren
  - Europese regelgeving/ grensproblematiek wonen en werken.

Accenten van BZK bij bevolkingsdaling

Bestuurskracht...en proces

De “bril van BZK bij” experimenten bevolkingsdaling

- Krachtige samenwerking regionale partijen
- Overheden die met elkaar en de partners in de regio samenwerken (niemand kan het alleen oplossen)
- Vermogen maatschappelijke coalities te sluiten/ breed draagvlak
- Bewustwording als zelfversterkend systeem

Naast de eerder genoemde vormen van steun:

- Hulp bij doorzetten
- Procesondersteuning en hulp bij kennisdeling
- Onderzoeksbudget
- Nationaal netwerk
- Expertise bestuurskracht
- Stimuleren bewustwording door serious game

KANSEN RUIMTE EN VOORZIENINGEN

- Kunnen we mensen + bedrijven aantrekken? Vitaliteit instant houden is essentieel
- Maar tegen trend in werkt niet, bovendien financieel onhaalbaar.
- Toerisme, hoogwaardige industrie en zeer aantrekkelijk voor pensionarissen.
- Verzorgingsgebied Zeeuws-Vlaanderen groot; ook richten op België en rest Zeeland
- Groter dan gemeentegrens, waar moet er dan in geïnvesteerd worden?
- Voor onderwijs na basisonderwijs naar Brugge en Gent. Niet erg dit zijn topinstellingen.

Kansen voor Bestuurskracht

- Momentum en absorptie vermogen vanuit de regio.
- Helderheid in wie wat doet
- Heldere voortrekkerrol

Accenten van OCW bij bevolkingsdaling kwaliteit van onderwijs...

De “bril van OCW bij” experimenten bevolkingsdaling

- Goed en toegankelijk onderwijs
-> Dit draagt bij aan leefbaarheid voorzieningen.
- Schaal voorzieningen (wat is nog haalbaar?)
- Integratie voorzieningen
- Samenwerking overheid en besturen

Naast de eerder genoemde vormen van steun:

- Knelpunten oplossen door indien nodig regels op te rekken of aanpassing van wetgeving.
- Onderzoeksbudget
- Nationaal netwerk

KANSEN ONDERWIJS

- Niet in stand kunnen houden van scholen
- Levensvatbaarheid school kan snel verlopen
- Bereidheid voor het doorbreken van denominaties is aanwezig
- Brede oriëntatie; veel partijen bij betrokken
- Bundeling van voorzieningen in centrale kernen: VERVOER wordt drager!
- Voorbeelden: Sas van Gent, Oostburg, Breskens
- Zelfs bij bundeling soms niet overeind te houden.

Accenten van EZ bij bevolkingsdaling

Economie

De “bril van EZ bij” experimenten bevolkingsdaling

- Zijn er voldoende voorzieningen in de toekomst?
- Hoe is bedrijfsleven betrokken? Benut goed de kracht en inzet van onderop?
- Integraliteit

Naast de eerder genoemde vormen van steun:

- Maatwerk/EZ kijkt waar men iets kan toevoegen
- Oprekken van regels

KANSEN ECONOMIE

- Vastgoedwaarde: Zeeland ligt maar op 1 uur Brussel/Gent: Positioneer zeeland als buiten van de Vlaamse Ruit
- Anticiperen -> hoe vastgoedwaarde op peil houden
- Arbeidskracht -> grotere scope -> neem België mee
  - Er is genoeg potentieel; men weet in Zeeland vaak niet goed wat de mogelijkheden van werk in Z-V zijn. Geef daar meer aandacht aan.

Accenten van LNV en SZW bij bevolkingsdaling

Ruimte en arbeidsmarkt

De “bril van LNV bij” experimenten bevolkingsdaling

- Kwaliteit van ruimte!
- Kansen voor natuur en recreatie
- Integraliteit van de plannen
- Vernieuwend
- Revitalisering vrijkomende ruimte

De “bril van SZW bij” experimenten bevolkingsdaling

Onderzoek knelpunten arbeidsmarkt

(Geconstateerd wordt dat in Zeeland arbeidspotentieel voldoende is, huisvesting verdient aandacht.)

Is de toestroom van arbeidsmigranten uit zogenaamde MOE-landen op lange termijn van invloed op de demografische ontwikkeling?
Is een kans!
(Robert de Ridder)

Provincie Zeeland vertelt over ...

Belang bij bevolkingsdaling

- 1/3 van de inwoners Zeeland woont in Zeeuws Vlaanderen
- Samenwerking met 1^e lijn overheid belangrijk

Rol

- Ondersteunend aan het in stelling brengen van experimenten
- Gemeente overstijgende reguliere taken

Provincie Zuid-Holland vertelt over...

Rol

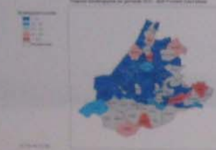
- Agenderen van het onderwerp
- Verbinden van lokale partijen
- Kennis ophalen en ontwikkelen

Bevolkingsdaling in Zuid-Holland

Krimp ondergraaft de bodem voor ruimtelijke ontwikkeling ...
Is dat zo? Wat doen we er mee?

1. Onderzoeken prognoses en onderliggende trends

Vergrijzing: natuurlijke groei < 0
Internationaal: buitenlandse migratie < 0
Trek naar de stad: binnenlandse migratie < 0
Vooral voor platteland regio's!

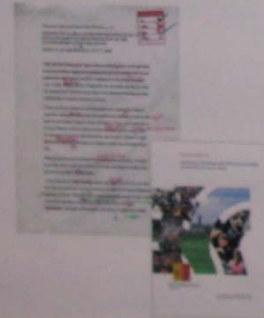
2. Inschatten gevolgen voor provinciale beleidsterreinen

Woningmarkt
Arbeidsmarkt
Voorzieningen
Milieu/natuur/groen/recreatie
Ruimtelijke ontwikkeling (verdiencapaciteit woningbouw)
Financieel toezicht
Openbaar vervoer (ov-concessies)
Bestuurlijke zaken (regionale samenwerking)

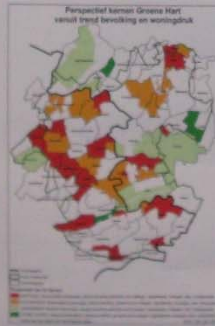
3. Uitwerken rol provincie

Bevorderen dat gemeenten anticiperen in regionaal verband.
Stimuleren bewustwording:
- Onderzoek / communicatie
Sturen met wettelijke instrumenten:
- RO, FT, OV, BZ

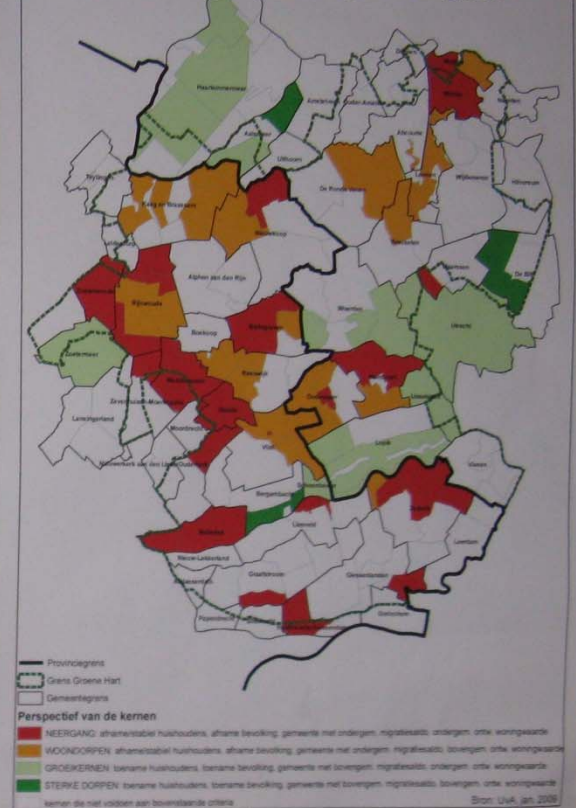

4. Bepalen acties 2010-2011

Startnotitie PZH
"Beleidsnotitie" PZH: beleidsontwikkeling?
Interactief proces -> regionale intentieverklaringen
Krimpperspectief in regionale beleidsstukken

Perspectief kernen Groene Hart vanuit trend bevolking en woningdruk

Experiment Voorzieningen (1)

De opgave

Kwaliteitssprong

We krijgen een andere bevolking.

We zullen moeten gaan stapelen.

Welke voorzieningen zijn nodig en waar?

Per saldo moet de kosten omlaag, maar de kwaliteit omhoog.

Robuust

Voorziening moet robuust zijn (komende 20 jaar mee gaan).

Betrokkenheid

Betrokkenheid van politiek en bedrijven van belang (nu is dit nog gedifferentieerd). Zij zijn immers belangrijke dragers van de aanpak.

Experiment Voorzieningen (2)

Mogelijke dragers van de aanpak

Stads/dorpskernen
Bibliotheken
Burgerparticipatie
Politici
Bedrijfsleven
Sport
Onderwijs
Corporatie
Zorg
Toeristische sector

Kansen & mogelijkheden

Creatieve allianties
Dienstenaanbod in kader WMO ook tegen commercieel tarief (neveneffect -> participatiebanen)
Speelt het over de grens eigenlijk ook?
Goede bereikbaarheid: 'mensen moeten gaan denken in tijd ipv afstand'. Er is hier een goede doorstroming van het verkeer.
Afpakken van voorzieningen moet 'het bieden van betere' worden.

Leereffecten

Grensoverschrijdende samenwerking
Voorzieningen op 'plus-niveau' en een verzorgingsgebied over de gemeente grenzen.
Knelpunten wetregelgeving
Realiseren van draagvlak
Dragers van de aanpak

Experiment Woningbouwopgave (1)

Doel:

Transformatie van de woning voorraad, zorgen voor kwaliteit, vastgoedwaarde verbeteren

Het experiment:

- 1) met aangesloten gemeenten en provincie gezamenlijk komen tot een woningbouwprogramma voor ZV
- 2) Een aantal quick wins organiseren.
  - A) Bv financiële prikkels inbouwen om in bestaande bouw te investeren niet in nieuwbouw.
  - B) Particulieren stimuleren hun woning en tuin goed te onderhouden (verloedering tegen gaan)
- 3) Onderzoek doen naar de mogelijkheden om Belgen te trekken

Lange termijn strategie is ZV positioneren als buiten van Brussel.

Experiment Woningbouwopgave (2)

Financiering

De provincie zou een deel van de proceskosten kunnen dragen van het experiment. Wellicht willen de platform partners ook een deel van het experiment bekostigen.

Samenwerken:

Er bestaat een streekplatform waarin bedrijven (waaronder DOW en Rabobank) en maatschappelijke organisaties en diverse overheden deelnemen. Het zou zeer wenselijk zijn dat dit platform de eigenaar wordt van de experimenten. Het platform is slagvaardig en alle relevante partijen zijn vertegenwoordigd. Dit zal nader onderzocht worden.

Vernieuwend:

Het experiment is zeer vernieuwend wanneer het platform de eigenaar wordt en gezamenlijk en integraal inzet kan leveren en wanneer de quick wins daadwerkelijk concrete resultaten leveren op korte termijn.

Reacties deelnemers (tips en do's en don'ts)

Betrekken van bestuurders!

Inzet extra geld van het rijk is noodzakelijk!

Zorg voor dwarskijkers + vreemde ogen (Roxane Daniels)

Wellicht kan de vestiging van opvang van asielzoekers helpen.

Betrekken van bestuurders!

Structuur aanbrenen in kennisverzameling en kennisuitwisseling (A. Dierikx)

Begin de experimenten klein, houdt het concreet. Maak de problematiek niet groter dan het is. (BZK)

Hoe zit het met krimp in Vlaanderen (de burens) zijn onze belangen conflicterend of juist niet? (Marco van Dorst)

Speelt het ook voor onze burens in België?

Identificeren van dragers voor het experiment.

Proces

Sessie met regio's
(Groningen, Zeeland, Limburg)

Regio past voorstel aan

*Ontvangt aangepaste
voorstellen
(11-02-2010)

BZK en WWI vullen
afweegkader in

Centrale bespreking
advies departementen
(18-02-2010)

Besluitvorming op
departementaal niveau
(25-02-2010)

BZK stelt beslisdocument
op

Stuurgroep Krimp
besluitvorming rijksniveau
(04-03-2010)

Meteen doorsturen aan
departementen

Interne besluitvorming en
toetsing (afweegkader)

Advies aan Stuurgroep
Krimp

Besluit: wel of geen steun
Rijk aan experimenten

*De deadline voor het indienen van aangepaste voorstellen is opgeschoven naar 11 feb. 2010. Dit is vastgesteld in de laatste van de drie sessies op 21 januari en geldt voor alle indienaars.

Coördinator voor de experimenten bij BZK is Roxane Daniels.

Indienen:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
t.a.v. Roxane Daniels

roxane.daniels@minbzk.nl
(070 - 426 66 28)

Deelnemerslijst

Bovenkamp vd J.S. (Martin)/ js.vd.bovenkamp@zeeland.nl

Bosch J.G.J. (Jeroen)/ jgj.bosch@zeeland.nl

Kaagman L.G. (Leon)/ lg.kaagman@zeeland.nl

Terlouw P.M. (Thijs)/ pm.terlouw@zeeland.nl

Marco van Dorst/ info@moveo.nl

Mevrouw A. Terryn / a.terryn@aan-z.eu

Rudy Crombeek/ fhvs@zeeuwsebibliotheek.nl

Antoine Dierikx/ ADierikx@gemeentesluis.nl

Astrid Zegers/ a.zegers@terneuzen.nl

Fred de Nijs/ a.de.nijs@gemeentehulst.nl

Katinka Vriends/ K.Vriends@terneuzen.nl

Marcel de Pauw/ mdepauw@gemeentesluis.nl

Nicole Baart/ N.Baart@terneuzen.nl

Richard Schriemer/ rschriemer@gemeentesluis.nl

Rolfo de Ruijter/ R.deRuijter@terneuzen.nl

Stefan de Vriend/ s.de.vriend@gemeentehulst.nl

Aart van Steveninck/ a.van.steveninck@gemeentehulst.nl

Robbert de Ridder/ Clavis woningbouwvereniging

Kees Reinhoudt/ woningbouwvereniging Woongroep

Zeeuws Vlaanderen

Marleen Vermeer/ Scoop

William Segers/ William.Segers@minbzk.nl

Roxane Daniels/ Roxane.Daniels@minbzk.nl

Bart Dunsbergen/ bart.dunsbergen@minvrom.nl

Henk Looyestijn/ h.n.j.looyestijn@minez.nl

Harry Swarts/ h.w.swarts@minocw.nl

Frenk Bekkers/ fjcm.bekkers@pzh.nl

Mark Reede/ awa.reede@pzh.nl

Silvia de Ronde Bresser/ sderondebresser@corgwell.nl

Yfke de Boer/ ydeboer@corgwell.nl

